

194

На основу члана 17. став 2. и члана 72. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, на 144. сједници одржаној 24. фебруара 2011. године, донио је

ПРАВИЛНИК**О ЧАЈУ, БИЉНОМ ЧАЈУ, ВОЋНОМ ЧАЈУ И ИНСТАНТ ЧАЈУ****ДИО ПРВИ - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ**

Члан 1.

(Предмет)

- (1) Правилником о чају, биљном чају, воћном чају и инстант чају (у даљњем тексту: Правилник) прописују се минимални услови за квалитет као и други захтјеви за чај, биљни чај, воћни чај и инстант чај, који морају бити испуњени у производњи и промету те задовољити чајеве на тржишту.
- (2) Одредбе овог правилника не примјењују се на медицинске чајеве.

Члан 2.

(Дефиниције)

За потребе овог правилника користе се следеће дефиниције:

- а) *чај* - лисни пупољци и млади изданци варијетета биљне врсте *Camellia sinensis* L. (синоним *Thea sinensis* L), фамилија *Theaceae*, третирани одговарајућим поступцима (мацерација, аерација, сушење), од којих се на уобичајен начин може припремити напитака;
- б) *бијели чај* - минимално обрађен, неферментирани чај од младих листова чајевца;
- ц) *зелени чај* - неферментирани чај;
- д) *оолонг чај* - црвени чај, полуферментирани чај;

- е) *црни чај* - ферментирани чај (трећи степен прераде, када се сокови из осушеног листа оксидацијом хемијски промијене и развију арому црног чаја);
- ф) *ломљени чај* - од дијелова потпуно развијеног листа грма чаја;
- г) *мјешавина чаја* - мјешавина црног, зеленог и оолонг чаја;
- х) *ароматизирани чај* - чај коме су додате одговарајуће ароме;
- и) *декофеинизирани чај* - чај код којег је одговарајућим технолошким поступцима извршена екстракција кофеина;
- ј) *кофеин* - алкалоид који се налази у листовима, сјеменкама и плодовима биљака;
- к) *биљни чај* - уједначено уситњен сухи или рјеђе свјеж дио биљке (плод или дијелови плода, сјеме, цвијет, дијелови цвијета, лист, херба, стабљика, кора, коријен, ризом, вријеже или кртола) од којих се на уобичајени начин може припремити напиток;
- л) *мјешавина биљног чаја* - хомогена мјешавина уситњених сувих или рјеђе свјежих дијелова двије или више биљака;
- м) *воћни чај* - мјешавина биљног чаја која садржи више од 50% уситњених сувих дијелова дивљег или гајеног воћа;
- н) *инстјани чај* - производ од екстракта чаја или биљног чаја, у чврстом или течном облику, од кога се напиток припрема директним растварањем у топлој или хладној води;
- о) *течни инстјани чај* - течни екстракт или тинктура одређеног дијела биљке, односно мјешавина два или више течна екстракта или тинктуре различитих биљака;
- п) *инстјани чај у чврстом облику* - суви екстракт одређеног дијела биљке, односно мјешавина два или више сувих екстракта различитих биљака.

Члан 3.

(Произвођачка спецификација)

- (1) За производе који су сродни производима из члана 1. став (1) Правилника, а за које нису прописани квалитет и други захтјеви, сходно се примјењују одредбе овог правилника.
- (2) За производе из става (1) овог члана произвођач је дужан да прије почетка производње донесе произвођачку спецификацију.
- (3) Произвођачка спецификација мора да садржи кратак опис технолошког поступка производње производа, основне захтјеве квалитета, извјештај о извршеном испитивању захтјева квалитета (здравствена исправност, сензорне, физичке и хемијске карактеристике) као и податке из декларације у складу са Правилника о општем декларисању или означавању упаковане хране ("Службени гласник БиХ", број 87/08). О донесеним произвођачким спецификацијама произвођач води евиденцију, која мора да садржи следеће податке:
- евиденцијски број спецификације;
 - датум доношења произвођачке спецификације;
 - датум почетка производње према произвођачкој спецификацији;
 - датум извршеног испитивања захтјева квалитета утврђених у произвођачкој спецификацији.

Члан 4.

(Стављање у промет)

- (1) Производи се стављају у промет у оригиналном паковању којим се обезбјеђује очување квалитета до момента отварања у року употребе и морају на омоту, паковању, суду или наљепници - етикети имати декларацију која је у складу с Правилником о општем декларисању или означавању упаковане хране ("Службени гласник БиХ", број 87/08).
- (2) Производи чији је квалитет прописан овим правилником могу се стављати у промет на мало у ринфузи у специјализованим продавницама, под условом да се на продајном мјесту на посуди или амбалажи из које се

производ нуди потрошачу истакне одговарајућа декларација производа.

- (3) Производи се морају чувати на сувом и хладном мјесту, не смију бити изложени сунчевој свјетлости, влази и великој промјени температуре и не смију стајати близу производа чији мирис могу да апсорбују.

Члан 6.

(Одступања нето количине)

- (1) Дозвољена одступања нето количине појединачно упакованих производа написана су у тач. а), б) и ц) овог члана (табела 1, 2 и 3).

а) Табела 1

Дозвољена одступања нето масе појединачно упакованог производа

Редни број	Декларисана нето маса	Допуштено одступање од декларисане нето масе
1.	до 3 g	15%
2.	од 3 до 50 g	7,5%
3.	преко 50 g	3%

б) Табела 2.

Дозвољена одступања декларисане запремине појединачно упакованог производа

Редни број	Декларисана запремина	Допуштено одступање од декларисане запремине
1.	10 ml	10%
2.	од 10 до 50 ml	5%
3.	од 50 до 100 ml	3%

ц) Табела 3.

Допуштено одступање масеног удјела појединачног састојка у мјешавини биљног чаја са мање од десет састојка

Редни број	Декларисана количина састојка мјешавине %	Допуштено одступање
1.	до 5	40%
2.	од 5 до 10	35%
3.	од 10 до 50	25%
4.	преко 50	20%

- (2) Средња вриједност стварног одступања од декларисане нето количине за узорак од десет насумице узетих појединачних паковања мора бити мања или једнака 40% од дозвољеног одступања за дате декларисане нето количине наведене у табелама 1, 2 и 3 став (1) овог члана.

ДИО ДРУГИ - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 7.

(Дефиниција и врсте чаја)

- (1) Под називом чај подразумевају се лисни пупољци и млади изданци варијетета биљне врсте *Camellia sinensis* L. (синоним *Thea sinensis* L), фамилија *Theaceae*, третирано одговарајућим поступцима (мацерација, аерација, сушење), од којих се на уобичајени начин може припремити напиток.
- (2) Према начину производње чај се ставља у промет као:
- бијели чај (минимално обрађен, неферментисани чај од младих листова чајевца);
 - зелени чај (неферментисани чај);
 - оолонг чај - црвени чај (полуферментисани чај);
 - црни чај (ферментисани чај).
- (3) Ако се у производњи користе дијелови потпуно развијеног листа грма чаја, такав чај се ставља у промет под називом ломљени чај.
- (4) Чај наведен у ставу (2) овог члана може бити означен са наводом земље у којој је произведен (нпр. кинески, руски, индијски, цејлонски, јава и сл.) заједно са својим уобичајеним трговачким (бренд) именом.

Члан 8.

(Услови за стављање у промет)

Чај који се ставља у промет мора да испуњава следеће захтјеве:

- а) да не садржи покварено или плесниво лишће, чајну прашину или чајне отпатке слијепљене љепљивим материјама или формиране на други начин;
- б) да не садржи стране примјесе биљног поријекла или материје другог поријекла, додате ради повећања масе;
- ц) да није претходно екстрахован;
- д) да нема измијењен изглед;
- е) да садржи највише до 30% m/m петелки и чајних гранчица, са тим што се при одређивању количине петелки и гранчица не узимају у обзир лисне жилице (са остатком или без остатка лиске);
- ф) да садржи највише 1% дијелова других биљака које не могу бити идентификоване визуелним прегледом или лупом;
- г) да садржи највише 15% недиференцираних и спрашених дијелова (испод 0,75 m/m);
- х) да садржи најмање 32% m/m воденог екстракта;
- и) да садржи од 4% до 8% m/m укупног пепела;
- ј) да садржај пепела растворљивог у води буде најмање 45% m/m од укупног пепела;
- к) да алкалитет пепела растворљивог у води (рачунато као КОХ) буде од 1,0% до 3% m/m;
- л) да садржај пепела нерастворљивог у киселини буде највише 1% (m/m);
- м) да садржи до 12% m/m влаге;
- н) да садржи најмање 1% (m/m) кофеина.

Члан 9.

(Мјешавина чаја)

Мјешавина чаја је мјешавина чајева наведених у члану 7. став (2) тач. а), б), ц) и д) овог правилника.

Члан 10.

(Ароматизовани чај)

- (1) Под називом ароматизовани чај, уз истицање података о врсти чаја према начину производње (нпр. ароматизовани црни чај), ставља се у промет чај којем су додате одговарајуће ароме.
- (2) Природно ароматизовани чај је чај којем се ради добијања специфичне ароме додају дијелови других биљака (нпр. цвијет јасмина, кора наранџе, цимет и слично).
- (3) Ароматизовани чај и природно ароматизовани чај морају испуњавати захтјеве прописане у члану 8. овог правилника.

Члан 11.

(Декофеинизирани чај)

- (1) Под називом декофеинизирани чај, уз истицање података о врсти чаја према начину производње (нпр. декофеинизирани црни чај), ставља се у промет чај код којег је одговарајућим технолошким поступцима извршена екстракција кофеина, тако да финални производ не може садржавати више од 0,4% овог састојка.
- (2) Декофеинизирани чај мора да испуњава захтјеве квалитета прописане у члану 8. овог правилника, осим захтјева из тачке н) истог члана.

Члан 12.

(Стављање у промет према квалитету)

Чај, мјешавина чаја, ароматизовани чај, природно ароматизовани чај и декофеинизирани чај према квалитету, стављају се у промет као:

- а) Чај I квалитета, који не смије да садржи више од 15% m/m одвојених петелки и чајних гранчица;
- б) Чај II квалитета, који не смије да садржи више од 30% m/m одвојених петелки и чајних гранчица.

Члан 13.

(Биљни чај)

- (1) Биљни чај је уједначено уситњен сув или рјеђе свјеж дио биљке (плод или дијелови плода, сјеме, цвијет, дијелови цвијета, лист, херба, стабљика, кора, коријен, ризом, вријеже или кртола) од којих се на уобичајени начин може припремити чајни напитак.
- (2) Биљни чај ставља се у промет под називом "чај од..." при чему се наводи име биљке на службеним језицима Босне и Херцеговине са јасно назначеним дијелом биљке који је употријебљен при производњи (нпр. "чај од цвијета камилице", "чај од листа нане" и сл.).
- (3) Декларација биљног чаја може да садржи и латински назив биљке, као и заштићено или трговачко име биљног чаја.

Члан 14.

(Мјешавина биљног чаја)

Мјешавина биљног чаја је хомогена мјешавина уситњених сувих или рјеђе свјежих дијелова двије или више биљака.

Члан 15.

(Воћни чај)

Воћни чај је мјешавина биљног чаја која садржи више од 50% уситњених сувих дијелова дивљег или гајеног воћа.

Члан 16.

(Додаци биљном чају, мјешавини биљног чаја и воћном чају)

- (1) Биљни чај, мјешавина биљног чаја и воћни чај могу се ароматизовати додатком одговарајућих арома уз навођење на декларацији.
- (2) Биљни чај, мјешавина биљног чаја и воћни чај могу бити помијешани са чајем описаним у члану 7. став (2) овог правилника, при чему се мора назначити на декларацији количина "чаја" у грамима, на 100 грама производа.

Члан 17.

(Услови за стављање у промет)

- (1) Биљни чај, мјешавина биљног чаја и воћни чај морају испуњавати следеће услове:
 - а) по изгледу, мирису и укусу морају одговарати сировини која је декларисана;
 - б) мјешавина биљног чаја мора представљати једночлану мјешавину равномерно распоређених састојака;
 - ц) да садрже највише 15% спрашених дијелова (честице мање од 0,75 mm);
 - д) да садрже највише до 10% других дијелова исте биљке који нису описани као биљна сировина;
 - е) да садрже највише 1% дијелова других биљака који се не декларишу;
 - ф) да садрже највише 14% влаге;
 - г) да садрже највише 10% укупног пепела.
- (2) Биљни чај који се пакује у подијелена, једнодозна, паковања (филтер кесице) мора имати степен уситњености 2 (0,75 mm - 2 mm).

Члан 18.

(Инстант чај)

- (1) Инстант чај је производ произведен од екстракта чаја или биљног чаја, у чврстом или течном облику, од којег се напиток припрема директним растварањем у топлој или хладној води. Инстант чај у чврстом облику је суви екстракт одређеног дијела биљке, односно мјешавина два или више сува екстракта различитих биљака, којима се могу додати адитиви у складу са Правилником о употреби прехранбених адитива, осим боја и заслађивача у храни ("Службени гласник БиХ", број 83/08).
- (2) Течни инстант чај је течни екстракт или тинктура одређеног дијела биљке, односно мјешавина два или више течна екстракта или тинктуре различитих биљака.
- (3) Инстант чај у чврстом облику који се ставља у промет мора испуњавати следеће услове:
 - а) да мирис и укус одговарају сировини од које су произведени;

- б) да садржај воде није већи од 8% m/m;
 - ц) да је растворљивост у води најмање 99%.
- (4) Течни инстант чај који се ставља у промет мора испуњавати следеће захтјеве:
- а) да мирис и укус одговарају сировини од које су произведени;
 - б) да садржај етанола није већи од 70% v/v;
 - ц) да садржај метанола и 2-пропанола није већи од 0,05% v/v.
- (5) За производњу прашкастог инстант чаја и течног инстант чаја произвођач је дужан да прије почетка производње донесе произвођачку спецификацију.

Члан 19.

(Узорковање и анализа)

- (1) Начин узимања узорака, одређивање пепела, кофеина и сирове целулозе утврђују се следећим стандардима:
- а) BAS ISO 1839 - Чај - Узимање узорака;
 - б) BAS ISO 1576 - Чај - Одређивање пепела растворљивог у води и пепела нерастворљивог у води;
 - ц) BAS ISO 1578 - Чај - Одређивање алкалитета пепела растворљивог у води;
 - д) BAS ISO 10727 - Чај и инстант чај у чврстој форми - Одређивање садржаја кофеина -Поступак течне хроматографије високих перформанси;
 - е) BAS ISO 5498 - Пољопривредно-прехранбени производи - Одређивање садржаја сирове целулозе - Општа метода.
- (2) Одређивање воде, пепела, пепела нерастворљивог у киселини, сулфатног пепела, садржаја етанола, садржаја 2-пропанола и метанола као и остала специфична испитивања утврђују се у складу са Ph. Jug. V.
- (3) Лабораторији који врше анализе из ст. (1) и (2) овог члана морају бити овлаштени у складу са Правилником о условима које морају испуњавати овлаштени испитни лабораторији који проводе анализе хране и поступку овлашћивања лабораторија ("Службени гласник БиХ", број 37/09).

ДИО ТРЕЋИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 20.

(Службене контроле и инспекцијски надзор)

Службена контрола и инспекцијски надзор проводе се у складу с важећим законским прописима о службеној контроли и инспекцијском надзору.

Члан 21.

(Престанак важења прописа)

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе одредбе 51. 39. до 46. те одредбе које се односе на чај (чај и домаћи чај) Правилника о квалитету кафе, чаја, зачина, концентрата за супу, пекарског квасца, прашка за пециво, прашка за пудинг, дијететских производа и адитива ("Службени лист СФРЈ", бр. 22/63, 13/78, 20/80, 41/80, 45/81, 52/86 и 33/89).

Члан 22.

(Ступање на снагу)

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 82/11
24. фебруара 2011. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Др **Никола Шпирић**, с. р.